

Saco
Thomas Ljunglöf
Box 2206
103 15 STOCKHOLM

Ytterligare en månad inom föräldrapenningen reserveras för vardera föräldern (Ds 2015:8)

Promemorian innehåller förslag till ändringar i socialförsäkringsbalken och i lagen (2008:313) om jämställdhetsbonus. De föreslagna förändringarna i socialförsäkringsbalken kommer att innebära att ytterligare 30 dagar föräldrapenning reserveras för respektive förälder. De föreslagna förändringarna avseende lagen (2008:313) om jämställdhetsbonus följer som konsekvens av de ytterligare reserverade dagarna och innebär inte någon förändring i sak. Förslaget syftar sammantaget till att 1) öka jämställdheten på arbetsmarknaden samt 2) till att stärka barnets rätt till båda föräldrarna.

1) Öka jämställdheten på arbetsmarknaden

Jusek instämmer i analysen av den roll föräldraförsäkringens utformning spelar i förhållande till mäns och kvinnors möjligheter på arbetsmarknaden. Vi delar inställningen att en förändrad föräldraförsäkring är en förutsättning för att öka jämställdheten. Därför välkomnar vi förslaget om att ytterligare 30 föräldrapenningdagar på sjukpenningnivå reserveras för vardera förälder, men hoppas att regeringen kommer att ta ytterligare steg och reservera fler föräldrapenningdagar framöver.

2) Stärka barnens rätt till båda föräldrarna

Jusek anser inte att föräldraförsäkringen i tillräcklig utsträckning tar hänsyn till olika familjekonstellationer. Denna fråga belyses inte heller tillfredsställande i den föreliggande promemorian.

Jusek anser att delar av föräldrapenningdagarna ska kunna överlåtas till andra närstående. För familjer med till exempel en förälder kan behov finnas av att överlåta dagar till exempelvis en morförälder eller ett syskon. För familjer med fler än två föräldrar måste barnens rätt till både biologiska föräldrar och icke-biologiska föräldrar förstärkas. Idag är det möjligt för vårdnadshavare att överföra föräldrapenningdagar till personer som likställs med föräldrar enligt 11 kap. 4 § SFB. Paragrafen anger att följande personer likställs med en förälder vid tillämpning av bestämmelserna om föräldrapenningförmåner:

1. förälders make som stadigvarande sammanbor med föräldern,
2. förälders sambo som tidigare har varit gift med eller har eller har haft barn med föräldern,
3. särskilt förordnad vårdnadshavare som har vård om barnet, och
4. blivande adoptivförälder.

I dagsläget krävs det alltså att den biologiska föräldern och den icke-biologiska föräldern är gifta med varandra, eller har varit det, för att den icke-biologiska föräldern ska kunna komma i fråga för föräldrapenningförmån. För öka möjligheten till överföring av föräldrapenning till icke-biologiska föräldrar och därmed stärka barnens rätt till samtliga föräldrar krävs därmed en förändring i ovanstående paragraf.

3) Övriga synpunkter

Mycket tyder på att jämställdhetsbonusen inte haft den effekt man önskat. Därför anser Jusek att den bör fasas ut för att slutligen avskaffas.

Jusek förespråkar dessutom en större flexibilitet i föräldraförsäkringen. Jusek anser att föräldrapenning ska kunna ta ut efter att barnet fyllt 12 år eller avslutat årskurs fem i grundskolan. Även äldre barn har ibland ett ökat behov av föräldrarnas närvaro.

4) Juseks föräldraförsäkringsmodell

Jusek vill sammanfattningsvis se en föräldraförsäkring enligt följande:

- Antalet dagar med föräldrapenning delas mellan föräldrarna. Med dagens 480 dagar innebär det att vardera föräldern förfogar över 240 föräldrapenningdagar, 195 dagar på sjukpenning- eller grundnivå och 45 dagar på lägstanivå. Av dessa 240 dagar är 120 dagar *överlättningsbara* mellan föräldrarna. Maximalt 90 av dagarna på sjukpenning- eller grundnivå får överlätas. I jämförelse med dagens försäkring innebär det att ytterligare 45 dagar på sjukpenning- eller grundnivå viks åt respektive förälder, det vill säga totalt cirka 3,5 månader. I praktiken skulle detta innebära att en förälder maximalt kan ta ut föräldrapenning i 360 dagar, förutsatt att den andra föräldern överläter samtliga överlättningsbara dagar.
- Mycket tyder på att jämställdhetsbonusen inte haft den effekt man önskat. Därför anser Jusek att den bör fasas ut för att slutligen avskaffas. Fram till dess föreslår vi att den kopplas till antal överlättningsbara månader. De föräldrar som inte överläter några månader får full jämställdhetsbonus. Bonusen trappas sedan av beroende på hur många dagar som överläts mellan föräldrarna.
- Jusek anser också att föräldrapenning ska kunna ta ut efter att barnet fyllt 12 år eller avslutat årskurs fem i grundskolan. Även äldre barn har ibland ett ökat behov av föräldrarnas närvaro.
- För att bättre anpassas till alla familjekonstellationer anser Jusek också att delar av de överlättningsbara föräldrapenningdagarna ska kunna överlätas till andra närstående.

Jusek

Magnus Hedberg
Vd

Anna Rohlin Larsson
Projektledare, samhällspolitiska avdelningen